

عنوان مقاله:

ضمان عاقله و جایگاه آن در جامعه کنونی

محل انتشار:

دوفصلنامه فقه و حقوق خانواده، دوره 12، شماره 46 (سال: 1386)

تعداد صفحات اصل مقاله: 22

نویسنده:

مریم ابن تراب - عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال

خلاصه مقاله:

در حقوق اسلامی، بحثی با عنوان ضمان عاقله مطرح است. ضمان یا مسوولیت عاقله مبتنی بر قرارداد اجتماعی بین افراد قوم در جامعه سنتی پیش از اسلام به شمار میرفت که در زمان خود از پشتوانه حقوقی برخوردار بود و پس از اسلام هم مورد امضای شارع قرار گرفته است. موضوع مسوولیت عاقله در جنایات خطایی مطرح است و امروزه مصادیق آن بیشتر در تصادفات رانندگی است. چگونگی اجرای این حکم، خود مشکلی دیگر است؛ زیرا اولاً در مواردی دستیابی به عاقله مشکل ساز میگردد؛ ثانیاً اگر عاقله موجود نباشد یا فقیر باشد، بیتالمال مسوول شناخته میشود و هزینه‌های بر بودجه عمومی تحمیل میگردد. از آنجا که بعضی اندیشمندان اسلامی مسوولیت عاقله را در همه جوامع ثابت دانسته اند و برای این نظر دلایلی ذکر کرده اند، هدف این پژوهش آن است که با کنکاش در دلیل های فقهی و توجه به میراث پر ارزش علمای اسلامی، مساله مورد بحث را واکاوی کرده، ابعاد آن را روشن سازد. با توجه به منابع احکام فقهی میتوان گفت بنای عقلا در زمان شارع، تعهد عاقله بوده که مورد تایید شارع قرار گرفته است؛ اما در جوامع کنونی عملاً تعهداتی وجود ندارد؛ بلکه دیه بر خود جانی ثابت و وی عهده دار پرداخت دیه است؛ مگر آنکه طبق قراردادی، یک شخصیت حقوقی یا حقیقی این مسوولیت را پذیرفته باشد.

کلمات کلیدی:

حقوق اسلامی، جنایت، کیفر، دیه، عاقله، حکم امضایی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/704007>

